

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е № 5

София, 30 май 2024 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Павлина Панова

Членове: Мариана Карагьозова-Финкова
Константин Пенчев
Филип Димитров
Таня Райковска
Надежда Желепова
Атанас Семов

Красимир Влахов
Янаки Стоилов
Соня Янкулова
Борислав Белазелков
Десислава Атанасова

при участието на секретар-протоколита Гургана Иванова разгледа в закрито заседание на 30.05.2024 г. конституционно дело №12/2024 г., докладвано от съдия Янаки Стоилов.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България във фазата на произнасяне по допустимост на искането по реда на чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 06.03.2024 г. по искане на състав на Районен съд – Козлодуй по молба на ищеца по гражданско дело №1102/2023 г. за установяване на несъответствие с Конституцията на разпоредбите на чл. 16а от Закона за безопасно използване на ядрената енергия (обн. ДВ, бр. 63 от 2002 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 27 от 27.03.2024 г.) и на чл. 64, ал. 3, изречение второ от Закона за здравето (обн. ДВ, бр. 70 от 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 39 от 01.05.2024 г.), създадени съответно с §88 и §89 от Закона

за изменение и допълнение на Закона за енергията от възобновяеми източници (обн. ДВ, бр. 86 от 2023 г.).

С разпореждане от 29.03.2024 г. съдията докладчик е разпоредил отстраняване на нередовност на искането, отнасяща се до изпълнение на изискването на чл. 18, ал. 3 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС) за аргументирана преценка на приложимото право относно последиците от действието на правото на Европейския съюз. На 11.04.2024 г. в отговор на това разпореждане в Съда е постъпило „заявление“ от сезиращия съд.

В искането си вносителят излага мотиви, с които обосновава, че оспорените разпоредби са в противоречие с конституционните принципи на правовата държава (чл. 4, ал. 1) и на закрилата на труда (чл. 16), с конституционния императив, че законите се обсъждат и приемат с две гласувания (чл. 88, ал. 1), с конституционно признатото право на труд (чл. 48, ал. 1), както и с предвидения на конституционно ниво държавен контрол върху всички здравни заведения (чл. 52, ал. 5).

Вносителят посочва, че оспорените разпоредби дават право на работодателя, в случая на АЕЦ „Козлодуй“, чрез свое структурно звено да извършва медицински прегледи, въз основа на които да издава заключения за медицинска пригодност за работа. Той твърди, че това „значително надхвърля работодателската власт и е предпоставка да бъде упражнено неконтролирано от държавата влияние върху работещите и работодателят да осъществява различни форми на натиск, с което пряко се нарушава правото на труд на гражданите, защитено и гарантирано от държавата съгласно чл. 16 и чл. 48, ал. 1 от Конституцията“.

Според съдията, направил искането, предвидената в оспорените разпоредби възможност за извършване на медицински дейности нарушава чл. 52, ал. 5 от Конституцията, „съгласно който държавата осъществява контрол върху всички здравни заведения, като гаранция за правото на

здравеопазване“, а в случая се дава право лечебни дейности да се извършват извън местата, изрично уредени в Закона за лечебните заведения, и без да се прилагат утвърдените медицински стандарти за тези дейности.

Вносителят обосновава и нарушение на реда за приемане на законите, предвиден в чл. 88, ал. 1 от Конституцията и детайлно уреден в Правилника за организацията и дейността на Народното събрание. Конституцията предвижда всеки законопроект, за да стане закон, да бъде обсъден и приет с две гласувания от пленарния състав на парламента. Прави се констатация, че при приемането на §88, с който е създаден чл. 16а от Закона за безопасно използване на ядрената енергия, и на §89, с който е допълнен чл. 64, ал. 3, изречение второ от Закона за здравето, този ред не е бил спазен, като приетите промени са подложени само на едно гласуване и освен това „нямат никаква връзка с предложенията по внесения първоначално законопроект, който се отнася до материята на използването на енергията от възобновяеми източници“. Оспорването е обосновано и с липсата на мотиви в законопроекта по това предложение. Сезирацията съд посочва, че този подход при приемане на законите нарушава правната сигурност и принципа на правовата държава, прогласен в чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

Нарушение на принципа на правовата държава той намира и в неяснотата на оспорените разпоредби, която създава потенциална възможност за противоречивото им прилагане.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, съобрази следното:

Искането е направено от субект на инициатива по чл. 150, ал. 2 от Конституцията – съд (съдебен състав), и е съобразено с изискуемите от чл. 17, ал. 1 и 2 ЗКС и чл. 18, ал. 1 и 2 ПОДКС форма и реквизити.

Предмет на искането е установяване на противоконституционност на две разпоредби от два закона, което е правомощие на Конституционния съд по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

С оглед на осъществяване на това свое правомощие във връзка с компетентността на съдилищата по чл. 150, ал. 2 от Конституцията Конституционният съд трябва да провери дали оспорените пред него разпоредби в настоящото конституционно производство са приложимо право по дело №1102/2023 г. на Районен съд – Козлодуй за евентуална отмяна като незаконосъобразна заповедта на работодателя, с която на ищеца (служителя) е променено мястото на работа. Това включва проверка дали са изпълнени изискванията на чл. 18, ал. 3 ПОДКС. Тази проверка е необходимо условие за преминаване на производството към фазата по същество.

Действащата редакция на разпоредбата на чл. 150, ал. 2 от Конституцията разширява кръга на сезиращите субекти, включвайки в тях всички съдилища, като обаче запазва конституционно ограничената сезираща компетентност, с която до изменението и допълнението на Конституцията (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.) разполагаха само съставите на върховните съдилища. Всеки съд, независимо дали действа по своя инициатива, или по искане на страна по делото, може да оспорва пред Конституционния съд закон за несъответствие с Конституцията, но при условие че законът е приложим по конкретното дело. Поради това сезиращият съд, какъвто в случая е съставът на Районен съд – Козлодуй, трябва да изпълни посоченото конституционно изискване, намерило израз в установената практика на Конституционния съд относно допустимостта на исканията, внасяни от състави на Върховния касационен съд или на Върховния административен съд (Определение №2 от 13 март по к.д. №8/2024 г.). За да е валидно сезирането от страна на съдебен състав, той трябва да установи и обоснове приложимите по конкретното дело норми, които са част от вътрешното право и евентуално от правото на Европейския съюз. Това е разликата с общата сезираща компетентност, с която разполагат субектите по чл. 150, ал. 1 от Конституцията.

Преценката на районния съд в производството по чл. 357 от Кодекса на труда предполага той да определи приложимата правна уредба към момента (27.07.2023 г.) на издаване на заповедта на работодателя за промяна на работното място на служителя. Към тази дата обаче разпоредбите на чл. 16а от Закона за безопасно използване на ядрената енергия и чл. 64, ал. 3, изречение второ от Закона за здравето не са влезли в сила и дори не са приети. Те влизат в сила на 13.10.2023 г., деня, в който са обнародвани в Държавен вестник. Съгласно тези промени в законовата уредба, въведени с §88 и §89 от Закона за изменение и допълнение на Закона за енергията от възобновяеми източници, работодателят – ядрена централа, в случая АЕЦ „Козлодуй“, чрез наети правоспособни лекари с придобита специалност съгласно Приложение №3 към Наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 4 от Закона за здравето и медицински специалисти, организирани в структурно звено в централата, извършва медицински дейности и издава заключение за медицинската пригодност на работници и служители да работят в нея. На тези разпоредби не е придадено обратно действие, за да са действащо приложимо право към момента на издаване на оспорената заповед, и поради това не са правно основание за нейното издаване. Следователно оспорените пред Конституционния съд разпоредби не са приложим закон по конкретното дело, каквото е изискването на чл. 150, ал. 2 от Конституцията.

При положение че оспорените пред Конституционния съд законови разпоредби не са приложими по конкретното дело, не е необходима отделна преценка за приложимост на правото на ЕС.

Конституционният съд приема, че при тези обстоятелства и правни основания искането не следва да бъде допуснато за разглеждане по същество.

Предвид изложените съображения и на основание чл. 13 ЗКС, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

ОТКЛОНЯВА искането на Районен съд – Козлодуй за установяване на противоконституционност на чл. 16а от Закона за безопасно използване на ядрената енергия (обн. ДВ, бр. 63 от 2002 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 27 от 29.03.2024 г.) и на чл. 64, ал. 3, изречение второ от Закона за здравето (обн. ДВ, бр. 70 от 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 39 от 01.05.2024 г.).

ПРЕКРАТЯВА производството по конституционно дело №12/2024 г.

ВРЪЩА искането на вносителя с препис от определението и гражданско дело №1102/2023 г. на Районен съд – Козлодуй.

Председател:

Павлина Панова